

ly igen szeren-
azért nem iri-
László ajándé
írónak nevező
ordott össze eb-
ha másért neu-
a tisztes vigjá-
Sajnos, ez a
omoruvá torzul
ot még Zerbó-
a sem tudja el-
darabjain" ezut-
kopott himpo-
vizsont. Az elő-
az „ügy" meg-
lónak pedig di-
eljár és eredeti
tsszonya józít
lében esendült
p este mutatko-
nek, eltogedható
ak látszik. Marsi
ezuttal is elég
a szerző által
gurát igyekezett
valószínűsíteni.
s, akinek azon-
őszinte hangot
u alakítást nyuj-
különösen Iház

eményei.
ham amerikai
i együttes az
eső exotikus
melynek Az
n óriási sikere
ar Színházban
ott, hogy ismét
és most is so-

Tompa Béla
Iren és Ne-
vel. Pénteken
előadás a ma-
ri évad legna-
vot tüzte ki a
szerepeit Len-
tszák, Tompa
lépni. Szom-
bi-ot játsza a
szerepben.

csége (Napi bérlet
Neményi fellépé-
gjátékával. Iház
ak. Napi bérlet 2
róf (Neményi fel-
gjátéka. Lesz álli-
merikai drámai (uj-
ével. Székelyhidy
l. Premierbérlet 2

er (Szentgyörgyi,
zállított helyárák-
szerencsége. (Ope-
ndes helyárákkal.

ny (Lengyel Iren,
ladár fellépésével,
ával. Napibérlet 2
z. A. Sorozat 32.)
z. B. Sorozat 33.)

szépségek és kiadó
tratai és nyomda
Kecskemét, St. Baron
3. Fog (Brassai-utca) 10
Telefon:
Köz- és kiadóhívó
277, 228 és 104
3181
E. Sz. —
337 szám a. a. p.
és vidéken is is
Budapestben —

Dr. Ramasetter Róbert
Budapest
Disztér 2. II. 8.

196. POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETESI ÁRAK
Romániában
Egész évre — — 1050
Félévre — — — 550
Negyedévre — — 290
Egy hónapra — — 100
Az előfizetési ára „Föld”
című folyóirattal együtt
hav-ként 10 lejjel drágább
Csehszlovákiában
Egy hónapra — ck 40—
Egyszám ára — ck 2—

1936 Szeptember 3 Péntek

Uj-Kolozsvár * IX. évfolyam * 196 szám

5686. Eüul 24

A genfi ülészak elé

A Népszövetség most kezdődő ülészakán az összes európai külpolitikai problémák összehatórtódtak és megoldásra várnak. A tárgyalásra kerülő kérdések magvát ezuttal is Németország felvétele fogja képviselni, amely köré a többi problémák kapcsolódnak, így elsősorban Spanyolország, Brazília és Lengyelország tanácsotagsága, szintén a tengeri kérdés és végül az abezsiniai egyezmény ügye. A delegátusok már részben ma utnak indultak és elutazásuk előtt tett nyilatkozataikban bejelentették, hogy el vannak készülve a legsúlyosbb nehézségekre.

A Genfben tárgyaló államok előreláthatóan két fronton fogják felfejlődni: az egyik oldalon az angol-szász nemzetek fognak állni, amelyek Németország belépéséhez mindenáron ragaszkodnak, velük szemben pedig a latin államok csoportja áll fel, amely viszont a spanyol érdekeket fogja képviselni. Németország mellett egész bizonyossággal ott fog állni Anglia, amelynek külügyminisztere, Chamberlain, elutazása előtt kijelentette az alsóházban, hogy a spanyol kérdés szóba sem kerülhet Genfben és hogy Németországgal szemben semmiféle agresszivitást nem fog eltérni.

Ugyanigy nyilatkoztak az északi államok: Svédország és Norvégia delegátusai is. A másik részről Mussolini olasz és Primo de Rivera spanyol diktátor jelelte genfi programját. Ez a két államférfi viszont a legerősebben ragaszkodik a latin államok érdekképviseletéhez elsősorban abban a kérdésben, hogy Spanyolország és Brazília állandó tanácsotagságot kapjon, másrészt abban, hogy Tangert kebelezzék be a spanyol zónába, vagy legalább is adjanak Spanyolországnak kizárólagos mandatárius megbízást a város fölött. Az abezsiniai kérdés szintén elég komplikált. A népusok hirhedei kis országát tudvalevőleg Olaszország és Anglia egy titkos egyezményben felosztották maguk között, kijátásva Franciaországot amely egy vasutépítéssel már régóta érdekelve van ezen a sötét, afrikai földterületen.

Ugy az abezsiniai, mint a tengeri, nemkülönben a német felvételi kérdésben az irány Franciaország ellen mutat. Ha ezen a népszövetségi ülésen valamelyik állam veszteni fog, úgy az csak Franciaország lehet, amely pedig a tengeri kérdés, valamint Spanyolország tanácsotagságának kiélézésével mindent megmozgatott, hogy ez a népszövetségi ülészak is, mint a márciusi, eredménytelenül érjen véget. Ez a szándéka azonban alighanem meg fog hiúsulni, tekintettel arra, hogy Anglia most erősen exponálja magát Németország mellett. Az előre küldött spanyol pionírek minden valószínűség szerint a legkisebb szákmány nélkül kell, hogy visszavonuljanak majd és jelentsek Poincarének a kudarcot. A vezető európai lapokban napok óta cikkeznek a legnagyobb államférfiak arról, hogy Európa békéje Németországnak a Népszövetségbe való belépésétől függ, ami ha nem történik meg, a kontinens helyzete továbbra is bizonytalan és ingadozó marad.

De szó van ebben a pillanatban arról is, hogy a politikai és diplomáciai súly áttevődött a francia-latin olasz koncorura, vagy pedig az angol-német oldalon összpontosuljon. A külpolitikai kérdéseken túl szó van itt most a parlamentarizmus létéről, vagy nemlétéről, a demokrácia megmaradásáról, vagy elpasztulásáról, az alkotmányosság továbbfejlődéséről, vagy elhalásáról is. Nem véletlen, hogy éppen a népszövetségi ülészak előtt határozta el a legfelsőbb olasz fasiszta tanács, hogy a kamarát elbírli és a városi és községi tanácsokat is feloszlatja. Oví intés ez a Népszövetség tagjainak arra, hogy az európai politika kormányrudja

milyen kezekben legyen a jövőben.

A genfi mérkőzés egyike lesz a világtörténelem legizgalmasabb politikai játékaiknak. A kül- és belpolitika, a diplomácia és a közgazgatás annyira összekeverődött a Népszövetség elé kerülő kérdésekben, hogy ennek a mostani ülészaknak az eredménye Európa

egész politikai fejlődésének fog irányt szabni. Az egész világ feszült figyelemmel néz Genf felé. Az újságírók, diplomaták, politikusok, írók és társadalomtudósok százai keresik fel a gyönyörű svájci várost, hogy tollukkal ezeknek a felelősségteljes napoknak minden mozzanatát megörökítsék.

Ramek lemond — Seipel lesz újra a kancellár

(Bécs, szeptember 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megbízható helyről arról értesülünk, hogy dr. Ramek kancellár, közvetlenül Genfből való visszaérkezése után, be fogja adni lemondását. Utódaul dr. Seipel volt kancellárt emlegetik. Abban az esetben azonban, ha az ellene elkövetett merénylet óta még mindig gyengélkedő Seipel nem fog magában elég erőt érezni ahhoz, hogy a kancellári tisztséget most elvállalja, úgy helyébe ideiglenesen dr. Rintelsen, a jelenlegi közoktatásügyi miniszter lesz a kancellár. A mostani népszövetségi ülésen Ausztriát még Ramek fogja képviselni.

Spanyolország bejelenti a Népszövetségből való kilépését

(Genf, szeptember 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A népszövetségi tanács ülése ma délelőtti ünnepélyes keretek között megnyitott. Az ülés legnagyobb szenzációja az, hogy azon Spanyolország tiltakozása jelétül nem jelent meg. A Haves-ügynökség felhatalmazást nyert annak közlésére, hogy a spanyol kormány, anélkül, hogy bevérná a népszövetségi tanács döntését, elhatározta, hogy jegyzékben közli desintermentjét a Népszövetség munkájával szemben. A madridi kormány hivatalos jegyzékét holnap fogják átnyújtani a Népszövetség titkárságának. Ez másszóval azt jelenti, hogy Spanyolország már a legközelebbi napokban kilép a Népszövetségből. Spanyolország magatartásának oka az, hogy a Népszövetség reformbizottsága tegnapi ülésén visszautasította Spanyolországnak a népszövetségi tanácsotagságra vonatkozó igényét.

Elutasítják Sp nyolországot

A Népszövetség reformbizottsága napokon keresztül foglalkozott Spanyolország tanácsotagságának kérdésével, amely tudvalevőleg a legszorosabb összefüggésben van Németország ezirányú aspirációjával. A bizottság tegnapi záróülése ismételtén megvitatta a kérdést. Az ülésen összesen tizenegy bizottsági tag nyilatkozott a spanyol követeléről. Valamennyien rokonérzésüket fejezték ki Spanyolország népszövetségi munkássága iránt, azonban a felszólalások eredményeképpen Motta elnök megállapította, hogy a spanyol igényeknek egyrészt politikai, másrészt elvi okokból el lehet tenni nem lehet. Az elvi okok a Népszövetség egyezségokmányából folynak. Az ülés végén a spanyol delegátus megköszönte a Spanyolország iránt megnyilvánult szimpátiát és megígérte, hogy kormány helyzetét még egyszer becsütellettel és lojalitással fontolóra fogja venni. A spanyol delegátusnak ezt a kijelentését általában úgy értelmezték, hogy Spanyolország — legalább is egyelőre — nem fog kilépni a Népszövetségből.

Megkezdődött a népszövetségi tanács ülése

(Genf, szeptember 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A népszövetségi tanács ülése ma délelőtti ünnepélyes keretek között megnyitott. Az ülés legnagyobb szenzációja az, hogy azon Spanyolország tiltakozása jelétül nem jelent meg. A Haves-ügynökség felhatalmazást nyert annak közlésére, hogy a spanyol kormány, anélkül, hogy bevérná a népszövetségi tanács döntését, elhatározta, hogy jegyzékben közli desintermentjét a Népszövetség munkájával szemben. A madridi kormány hivatalos jegyzékét holnap fogják átnyújtani a Népszövetség titkárságának. Ez másszóval azt jelenti, hogy Spanyolország már a legközelebbi napokban kilép a Népszövetségből. Spanyolország magatartásának oka az, hogy a Népszövetség reformbizottsága tegnapi ülésén visszautasította Spanyolországnak a népszövetségi tanácsotagságra vonatkozó igényét.

A francia sajtó felháborodással ír a spanyol magatartásról

A nyugati sajtó kedvezően fogadja ezt a fordulatot. A „Daily Telegraph” szerint Genfben feltétlen az angol álláspont fog érvényesülni. A francia lapok egyenesen felbőszülten írnak Spanyolország ellen, melynek magatartása beláthatatlan bonyadalmanak magvát veti el.

Németország elnyeri-e az állandó tanácsotagságot, vagy sem. A jelek szerint ez most már biztosra vehető, mert Spanyolország követeléseit a Népszövetség tanulmányi bizottság visszautasította. Különösen fukozza a Népszövetség tanácskozásaihoz fűzött reményeket Briand francia külügyminiszter nyilatkozata, aki Genfben való elutazása előtt tájékoztatta az újságírókat a Népszövetségen elfoglalandó álláspontjáról. Többek között kijelentette, hogy a Népszövetség jelenleg a világ békéjének legbiztosabb záloga és ennek már többször jelét adta. A Népszövetség minden tagjának kötelessége, hogy önzését és saját érdekeinek szolgálatát önként szorítsa háttérbe a genfi békeintézménnyel szemben.

— Ami engem illet — mordotta Briand — hangosan kimondom, hogy a Népszövetség védelme azonos a béke védelmével. Szikárd elhatározásom, hogy minden testi és szellemi erőmet szolgálatába állítom a Népszövetségnek. Ha azt az utat megmérem, amelyet a Népszövetség megtett, olyan eredményeket látok, amelyek indokolják az én bizalmamat és hitemet. Páris ma is azzal a meggyőződéssel hagyom el, hogy bár semmiesetre sem vonom kétségbe a nehézségeket és elismerem, hogy nagy akadályai vannak a locarnoi békemű befejezésének, mégis előre látom, hogy a genfi és locarnoi művet tető alá hozzuk. Az én céloim a béke és minden munkásságomat annak szolgálatába állítom, mert a béke legbiztosabb záloga az önérdkek mellőzése.

A „Figaro” pedig spanyol-olasz összekövésről ír, mely a Földközi-tengeren a hatalmi viszonyokat meg akarja változtatni.

Más lapok Primo de Rivera mögött Mussolinit szeretik, kinek érdeke volna a Népszövetségben vitát támasztani s azt a gyarmati kérdésre átvinni, hogy így az olasz gyarmati aspirációk szőnyegre kerülhessenek. A párisi „Petit Parisien” azt írja, hogy Briand és Chamberlain tegnapi megbeszélésének eredményeképpen a londoni és párisi kormányok azonos magatartást fognak tanúsítani a tanácsotagság és a tengeri problémában.

Ausztria bankjegyforgalma.

Bécsből jelentik: Az Osztrák Nemzeti Bank legújabb kimutatása szerint Ausztria bankjegyforgalma augusztus 15-én 810.752.808 schillinget tett ki, amely összeg 24.252.310 schillinges csökkenést jelent az elmúlt heti forgalommal szemben.

Csellózik? Fuvolózik? Gitározik?
Több millió darabból álló raktárunkról bármilyen zeneművet gyorsan és pontosan kaphat meg mindent. MORAVETZ zeneműkereskedés Timisoara. Jegyzék ingyen.

A zsidó tanulók mégsem iratkozhatnak magyar iskolába

A közoktatásügyi minisztérium főtitkárától lagadják, hogy ebben a kérdésben bármilyen változás állott volna be

Bukarest, szeptember 2. Alig néhány nap pal az új iskolai év megnyitása előtt az iskola-kérdés még mindig nem nyert végleges rendezést. A Rapid munkatársa ma a közoktatásügyi minisztériumban érdeklődött, hogyan áll a beiratkozások ügye. Pteancu vezérigazgató a feltett kérdésekre a következőképpen nyilatkozott:

— *Veleményem szerint azok a zsidó tanulók, illetve azok a szülők, akik gyermekeiket magyar iskolába akarják járattatni, nyújtsanak be kérvényt a közoktatásügyi minisztériumba a magániskolák vezérigazgatójához Nae Dumitrescuhoz.*

A Rapid munkatársa ezután felkereste a magániskolák vezérigazgatóját, akihez ugyanazzal a kérdéssel járult. A beszélgetés folyamán, amelynél Pteancu is jelen volt, Nae Dumitrescu a következőket jelentette ki:

— *Zsidó gyermekek nem járhatnak magyarnyelvű iskolákba. Nem tartom keresztül-vihetőnek Pteancu felgyelölnek azt a tanácsát sem, hogy a szülők kérvénnyel forduljanak a minisztériumhoz. Nincs és nem áll fenn semmilyen intézkedés, amely ezt lehetővé tenné. Ha az egyes iskolafelügyelők ebben a kérdésben hozzám fordulnak, azt fogom válaszolni,*

hogy járjanak el a törvény értelmében, amelynek intézkedései egyedül irányadók.

Megemlítettké Dumitrescu vezérigazgatónak, hogy tegnap este a közoktatásügyi minisztériumban Petrovici miniszter elnöke alatt az iskolafelügyelők értekezletet tartottak, amelyen az iskolaév megnyitásával kapcsolatosan felmerült és megbeszélés tárgyát képező kérdések között ez a probléma is szerepelt. Milyen határozatot hozott ez az értekezlet?

— *Erre a kérdésre nem felelhetek — válaszolta Dumitrescu vezérigazgató — Hasonlóképpen kiltért a válaszadás előtt Pteancu is.*

Végül — hogy információk teljes legyen, — Petrovici közoktatásügyi miniszterhez fordultunk, aki azonban nincs hivatalában. Petrovici miniszter 1 hónapi szabadságra készült, amelyet külföldön fog eltölteni, helyettese Goldis kultuszminiszter lesz.

Dr. Willer József, a magyar párt bukaresti központjának titkára ma a fővárosba érkezett és megbeszélést folytatott Goldis miniszterrel, majd kereste az érintkezést Oteleseanu államtitkárral is, akit azonban nem kapott hivatalában. Willer egyébként ma Kolozsvárra utazott, hogy gróf Bethlen György elnöknek az iskola-kérdés állásáról referáljon.

Három halottja van a szászfenesi autókatasztrófának

Letartóztaták a könnyelmű sofőrt. Kit terhel a felelősség?

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Borzalmasvégi autókatasztrófa történt ma reggel félnyolc órakor a Kolozsvár—Szászfenes közötti országúton. Egy sörösládákkal telt teherautó, amely a Ciment és Dukász sörakktáros cég tulajdonát képezi és amely 9 utast hozott magával Gyalu felől, a lejtős uton nagy lendülettel rohant Kolozsvár felé. A vízművek elé érve azonban az autó forrasztott kormányvillája eltört, az autó első kerekai kiestek és a hatalmas sullyal megrakott kocsit felborult, maga alá temetve utasait.

A szerencsétlenség

A katasztrófa után borzalmas pánik keletkezett. Az autó sérült utasai ordítva, hörögve kiabáltak segítségért. Megrendítő jelenetek játszódtak le. A sebesültek — akiket különböző sérüléseiken kívül még az üres sörösláda szilánkjai is felváltak — kétségbeesve próbáltak kikerülni a kocsit romjai alól és szivertéppően jajveszkeltek.

A közelben levő vízművek gépésze lett elsőnek figyelmes a szerencsétlenségre és ő nyújtott első segítséget — amennyire tudott — a sérülteknek. A katasztrófaról azonnal értesítették a rendőrséget és az ügyészséget, ahonnan azonnal bevezették a vizsgálatot. A szerencsétlenség híre azonnal szétfutott a vidéken és Szászfenesről ezekerekkel indultak el hozzá tartozóik után. 3 sérült utast visszavitték ily módon Szászfenesre, a többi pedig autóján szállították be a kolozsvári klinika sebészeti osztályára.

Három halál a klinikán

A beállított sérültek közül Kovács Róza, 48 éves szászfenesi asszony sérülése látszott a leg súlyosabbnak. A szerencsétlen asszony alkoponyatörést, koponyarepedést és súlyos belső sérüléseket szenvedett úgy, hogy az azonnal végrehajtott operáció sem segített rajta. Délben 12 órakor a klinika sebészeti osztályán kizszenvedett. Egy órákor követte a halálba a katasztrófa egy másik áldozata: Garbovean Florea szászfenesi lakos, aki agyvérzés következtében lelta halálát. Még a déli órákban operációt hajtottak végre egy huszonöt év körüli szászfenesi asszonyon, akit azonban szintén nem sikerült

az életnek megmenteni és a késő délutáni órákban meghalt. A katasztrófa másik három áldozata: Hirsch Samu kolozsvári, Hirsch Gyula gyalui lakosok, valamint Kalános Anna szászfenesi lakos, akik arccsont, kéz és lábtörést szenvedtek, már túl vannak a veszedelmen.

Mit állapított meg a vizsgálat

D. Bau rendőrigazgató Chifor rendőrfőnököt és Draghiciu Aurel komiszárt, a bűnügyi osztály főnökét bízták meg a vizsgálat lefolytatásával. Megállapítást nyert, hogy a halálos bűnt szállított Gyaluba és üres üvegekkel telt vizsza Kolozsvárra. A kocsit Bilner György sofőr vezette, aki, — hogy mellékjövadelenre tegyen szert — Szászfenesen és Szászfenesen a kolozsvári vásárra igyekvő utasokat vett fel autójára. Még nem sikerült megállapítani azt, hogy mennyiben terhelte a közvetlen felelősség a sofőrt, akit azonnal őrizetbe vettek és a központi rendőrség fogdájaiba szállították.

A katasztrófa áldozatait beállították a klinika bonctani intézetébe. Városszerte általános részvét nyilvánul meg irántuk.

Laboratorul LEO
ing. Theodor de Stipek, Ghimbav—Brasov

Írdessen az Uj Keletben

A tisztesség nevében...

— Igaz firdői történet 926 ből —

A firdőhelyek szokásos romantikájának érzelmes leírását már annyian követték el elő tem, hogy teljesen fölöslegesnek tartom a magam érzelmeségével előhozakodni. Az is régi megfigyelés, hogy a mondán firdőhelyeken csak két férfitípus ismeretes: a nyílt és tükös Don Juan és két női klaszisa: a megközelíthetőnek híresztelt asszony és megközelíthetetlen kikiáltott kurtizán. Valóban: az izzó nyári napsugár sem kedvez az asszonyi logikának, a aki egyébként unja a természet rusztikus szépségeit, — megtalálhatja örömét annak megfigyelésében: milyen mulatságosan zavarja meg az emberek, helyesebben az asszonyok egymásról való íeletét a hangulatok nyári könnyedsége.

Egy ilyen jellemző esetet akarok itt közvetlen egyszerűséggel elmondtani, legszebb és legjellemzőbb firdői emlékeket, mely annál is inkább megérdemli az érdeklődést, mert igaz és megtörtént eset.

Egy csodaszép asszonyról van szó, aki már pár éve elváltan él urától és szívének fáultságát, eladottságának terhét a gyönyörű, vagy — stereotip szóval élve: — a kies erdélyi firdőhely lombjai alatt vágyott enyhíteni.

Kedves mosolya, eleganciája, fölüeny műveltsége minden polgárasszonyban azt a meggyőződést érlelte meg, hogy ez a szép elvált asszony szívén k bujt illegitim csókokkal lemosni jött erre a vidékre. De a meggyőződés mellett is mindenki ott élt a kétkedés érzése, az a tudatlan jóindulat, mely az elképzelést nem téveszti össze a még nem ismert tényekkel. Ez a kétkedés tette azt, hogy a legszigorubb erkölcsű asszonyok is szívesen látták társaságukban hölgytűket, legfőképpen azért, mert — morál ide, morál oda — társasága a legszámottevőbb férfiakat vonzotta a szigorú erényű hölgyek közelébe. Sok és eleges férfi, akik ugyan mind a szép asszony szívére aspiráltak, de a társasági etikett kényszerre alatt a többi hölgyekkel is táncoltak és kedves bókákat mondtak nekik.

Minden rendben is lett volna, a mulatság jónak és kiadósnak mutatkozott, talán a morálbűségben szenvedő hölgyek szíve is tüzet fogott volna már, ha közbe nem jön valami váratlan esemény. Ez a „váratlan“ esemény korántsem valami hajmeresztő fordulatban jelentett zett: az egész anyni volt, hogy szép és boldogtalan hölgyünk egy este a társaságban kijelentette, hogy az öt körülvevő férfiak közül senkisémet érdekl. Legalább is „szérelmi alpon“ nem. A kijelentésnek leírhatatlan hatása lett. A moralista hölgyek zemei a bár lámpáinak fénye alatt vészjelölőan villantak össze és szinte érezni lehetett a felháborodásnak dobogó ritmusát, mely a szívekben hirtelen toronygyakorlatokat kezdett végezni.

E perctől kezdve minden asszony, — öreg és fiatal egyaránt, — szentül meg volt győződve arról, hogy szép és szomorú hölgyünk közönséges kalandor, aki tisztességével üzérkedik.

Az egyik, kissé molett, de kachiás menyecske a következő kijelentést tette:

— Engemet akar megtéveszteni önagysága? Hallatlan! Egy elvált, szép, gazdag asszony, aki azt állítja hazáról, hogy megközelíthetetlen. Szépen. És pont itt, a firdőben!

A másik, kissé öregedő hölgy, aki morális súlyát testének terjedelmével támasztotta alá, — következő éleselműsítésre valló megjegyzéssel szaporította a szót:

— Hja, aki mindenkivel kacérkodik, az mindig azt állítja, hogy ártatlan, mint egy angyal. Ha legalább egyet bevalott volna!...

És másnap, — mintha a nap is megfordult volna pályáján, — a mosolyok lehervadtak az ajkáról, a máskor bizalmas tekintetek rideg közönyvel tapadtak a szép asszonyra, aki eleinte megrávarodottan, később már érthető dühvel kezdte nem érteni a dolgot. Ő, akit eddig a férfiak kedvessége és hódolata annyira elkényeztetett, — most kénytelen volt elviselni egy nyilvánvalóan tudatosan ártótervelt társadalmi bojkót arcpirító gonoszságait.

— De miért? — kérdezte magában, mintha azt kérdezte volna, hogy miért kél föl a nap keleten és miért nyugozk le nyugaton.

Házen a gonoszagnak és a morális képéte tújó korlátoltságának seha sincsenek észövei, csu ná annyi szükséges virulenesé való tevésákhöz, hogy valaki alkalmat szolgáltatson, — rendszerint bűntudatosságával és őszinteségével — kirobbará

Világvárosi attrakciók a „CITY“ kávéházban

ben...

266 ből

ikájának érzelmes...
és, hogy a mon...
és megközelít...
alóban: az izzó...
szoyai logikának...
rusztikus szóp...
nak megfigyelés...
meg az emberek...
ál való ítéletét a

ok it közvetlen...
és legjellemzőbb...
okább megérdemi...
bríant eset.

szó, aki már pár...
fáultságát, család...
egy — stereotíp...
rdőhely lombjai

lényes műveltség...
győződést érlelte...
y saivénk bujtát...
re a vidékre. De...
iben ott élt a...
indulat, mely az...
ég nem ismert...
t, hogy a leg...
szívesen látták...
pen azért, mert...
sága a legszámot...
erényű hölgyek...
ik ugyan mind a...
de a társasági...
gyekkel is táncol...
ékik.

a multság jónak...
a morálbőségben...
ogott volna már...
esemény. Ez a...
lami hajmeresztő...
anyai volt, hogy...
este a társaság...
revő férfiak közül

szerelemi elpon...
hatása lett. A...
lámpáinak fénye...
és szinte érezni...
ritmusát, mely a...
at kezdett végezni...
zony, — öreg és...
olt győződve arról...
közönséges kalau...

chiás menyecske a...
teni öngyűsége?...
eg asszony, aki...
thetetlen. Szépen.

aki morális su...
totta alá, — kö...
jegyzéssel szapo...

rkodik, az mindig...
gy angyal. Ha

p is megfordult...
shervadtak az aj...
tek rideg közöny...
ki eleinte megza...
hvel kezdte nem...
erfiak kedvessége...
— most kény...
valdán tudatosan...
ító gonoszságait.

magában, mintha...
ál föl a nap ke...
on.

morális képél...
ek észotai, csu...
való tevésköz...
on, — rendezint...
vel — kirobbará

sukhoz. Hősnök alkalmat szolgáltatott, mert fel...
tétélete önmagáról azt, amit komolyan hitt és...
gyakorolt is.

Mert igenis, — személyes tapasztalataim alap...
ján — hony soít qui mal y pense — állíthatom...
hogy öngyűsége, az elvált szép asszonynak egyet...
len szerelme sem volt a kérdéses fűrdőhelyen és...
pedig nem azért, mert különösebben hitt volna...
erkölcsisége erejében, — ehhez tulszép és tul...
intelligens volt, — hanem mert valami romantikus...
ábrándozással egy nagy szerelemre várt, egy mese...
beli férfira, aki erős, jó és igaz ember lesz. Furcsa...
de akadnak még ilyen álmecorók, igaz, hogy csak...
az elvált asszonyok között.

A bojkott alatt komoly barátság fejlődött ki...
közöttem és a bojkottált hely között. Nem a rész...
vét hajtott közelébe, hanem az együttérzés és a...
felháborodás. Mindig azt hittem, hogy a szépség és...
finomság le tudja szerelni a legső ébb rosszindu...
litot is. A brutális tévedés, amelyben hölgyünk...
„barátnő” részesítették, megfosztott etől az illuzióm...
tól is, ami érthetővé tette dühömet és szimpátiám...
nak a szép nőnek kijáró hódolaton tulmenő ki...
áradását. A sértést, ami őt érte, szinte magamra...
vonatkoztattam és nyílt és elszánt lendülettel so...
dortam magamat a népszerűtlenség örvényébe. Pár...
nap multa mindenki meg volt győződve róla, hogy...
érdeklődésem a szép asszony iránt nem őszintlen...
vgyis én is beállottam a hölgyek által elképzelt...
Don Juanok véget nem érő láncolatába. Gonyos...
mosolyok röpökék felém, célzatos megjegyzések...
melyek más szituációban hallatsuln megdagszot...
ták volna férfiférvetemet. Miután azonban erre a...
dagedásra semmi reális okom nem volt, egészen...
közömbösen vettem tudomásul őket és másnap és...
a többi napon is makacs kitartással kísértem...
kavészába, fűrdőbe, sétára a bojkottált hölgyet...
Berallom: „önfeloldozásom” bu ás kamattal fizeltem...
mert a bojkottált hölgy anyai szellemi, emberi, rő...
ériékkel volt felruházva, amely teljes mértékben...
re érejtette velem az ellensérnyülő lojkott és fő...
leg az, hogy miért maradt ugynevezett tisztességes...
asszony. Mert — mint előbb mondottam — meg...
akarta őrizni élete szemérmét, még pedig kizárólag...
önmagáért, azért, mert ugy érezte, hogy a legtöbb...
csóknak, mely pusztán vad vágyakból ered és nem...
fűti át a lélek forrása, rendezint szennyes...
iszapja marad hátra a szívemben.

Tíz nap telt el így. S míg hölgyünk azelőtt...
mindig több férfi társaságában mutatkozott, minden...
kibez volt egy biztató szava, most kizárólag velem...
osztotta meg társaságát. A tizenegyedik napon ősz...
szes hölgyismerőseink lelkében megdönthetetlen...
bizonyossággal alakult ki a hit, hogy a hölgy és...
közöttem ugynevezett liaison alakult ki. Egy ren...
dés, tisztességes, mindenki által acceptálható liaison...
és e megdönthetetlen hit bizonyossággal egy...
időjüleg egy csodálatos fordulat állott be a néma...
események láncolatában. A tizenegyedik estén az...
egyik hölgy, aki legjobban verte a morális fel...
háborodás izzó vassát, odajött az asztalunkhoz és a...
következő szavakkal fordult hölgyünkhez:

— Maguk nagyon önző emberek. Ugy látszik: anyira el vannak foglalva egymással, hogy észre sem vesznek a többi embereket.

Csodálkozva néstünk öngyűségára. Szerencsétlen...
ségeura anyira meglepett ez a váratlan fordulat...
hogy egyetlen finomkodó gromtaság nem jutott...
eszembe, ugyszin én hölgyünknek sem. De mert...
ülésünk és megbocsájtó hajlamunk diadalmaskodott...
megvetésünkhöz, kedveskedve válaszoltunk és meg...
nyedték a hölgynek, hogy mellettünk foglaljon...
helyet. Ugy látszik: az egész „fordulat” előre ugy...
voit hitavelve a bojkottáló hölgyek részéről, mert...
az összes többiek is mind mellettünk ültek le ezen...
az estén, szokkal a gavallérokkal egyetemben...
akiket a bojkottált hölgytől szípkáltak el — ingyen...
és bérmentve.

Másnap a strandon a következő beszélgetést hallottam:

— X né egészen rendes asszony. No hallod, egy elvált asszony igazán megengedheti magának, hogy egy barátot tartson. Ez egészen tisztességes dolog...

Sohasem hittem volna, hogy ilyen ragyogóan szép és elbűvölően kedves nő meghódítását épen a legmegközelíthetlenebbnek hitt asszonyok tétélezik fel rólam.

— Még is csak számár voltam, — gondoltam

— hogy nem nekik udvaroltam. Azóta vajjon hol tartanék?!...

A tanulság ome kis históriából nagyon is kézenfekvő. Az igazi, mert nem kényszerű tisztesség mindig gyanus szoknak szemében, akik tisztességtiket ugy vicelik magukon, mint egy alkalomadtán mindig levethető toalettet. Ezek legjobban ama közérkölcserendezeti ellenőrnőkhöz hasonlítanak,

akiknek multja szerelmi változatokban gazdag és szokhoz a szentekhez, akik fiatalokukban szépséges Thaisok körül legyekedtek és erejük fogytán fel fedezték magukban, hogy valójában a lemondásra hivatottak.

A fűrdők romantikáját másnak engedem át, én megelégszem ezzel a fűrdői emlékekkel is. Elégedjenek meg önk is vele és — ha lehet — okuljanak belőle. Salamon László

Óriási vihar dühöngött London fölött

Villámcsapás ért tíz házat és egy iskolát. Barcelonában 36 ember vesztette életét a vihar folytán

(London, szeptember 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma katasztrófális vihar tombolt London városa fölött. A villám becsapott két villamos kocsiba, melynek egyike teljesen elégett. Tíz lakóházat és egy iskolát is villámcsapás ért. A kár minderről igen jelentékeny. Egy külvárosi villamosonál hasznavehetetlenné vált. Londonban egy száz lázból álló háztömböt az áradás elvágott a város többi részétől és a telefon és táviróvezetékek is sok helyen tönkrementek. Bringtonban egy nagy villamosárugyárt a villám felgyújtott. A tűz olyan gyorsan terjedt, hogy a gyár teljesen elégett.

Barcelonában és környékén szintén katasztrófális viharok dúltak, amelyek igen nagy károkat okoztak. 36 ember életét vesztette, köztük egy automobilban ülő nagyiparos felsőségével és gyermekével. Az áradás következtében a Barcelona és Valencia között közlekedő vonat kiskiltott és ez alkalommal 17 ember meghalt, 36 megsebesült.

Területenkívüliséget követeltek az újságíróknak a sajtóügynökségek genfi konferenciáján

Erik Drumond nyitotta meg az ülést. A konferencia elhatározta, hogy az újságírók utlevélkényszerének eltörléséért kampányt indít

(Genf, szeptember 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A sajtóügynökségek nemzetközi kongresszusa tartottak a napokban Genfben. A kongresszusa Erik Drumond, a Népszövetség főtárhára nyitotta meg és utána Meynot, a Havasügynökség vezérigazgatója fejtegette ki azokat az elveket, melyek alkalmasak arra, hogy egyrészt kiépítsék a nemzetközi szolidaritást, másrészt a sajtó közigazgatását egységes alapsra helyezze. Ezek szerint egységárat akarnak megállapítani a telefon és táviró útján történő sajtószolgáltatásra. Nemzetközi alapon kívánják szabályozni az újságok portóját, a sajtóinformáció tulajdonjogát, a rádiószolgáltatást.

Felvetődött a kongresszuson az újságírók területenkívüliségének kérdése, melynek alapján egy ország sem akadályozhatja meg, hogy területén az újságíró adásokat gyűjtse az illető ország közigazgatására vonatkozólag.

A kongresszus tárgyalta az utlevélkényszer eltörlését és a nemzetközi sajtóösszeköttetés választott bíróság útján leendő megoldását. A széleskörű program általános tetszést aratott. A kizantant részéről az Avala-sajtóügynökség kiküldötte számolt be az itteni állapotokról és a kongresszus abban állapodott meg, hogy nemzetközi kampányt indít meg a program megvalósításáért.

Elrendelik Windischgrätz orvosszakértői megvizsgálását

A fogházban kitűnt a rumója és súlyos lelki depresszió támadta meg. Tízmilliót költött a sajátjából a frankügyre

(Budapest, szeptember 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Amikor a frankügyré másodfokú ítéletét kihirdette a bíróság, Nádossy és Windischgrätz védői kérték letartóztatásban lévő védenceik szabadlábrahelyezését, a Tábla azonban kérelmüket elutasította azzal az indoklással, hogy ezeknek az elítélteknek a helyzete a törvényesítési ítélet óta mitsem változott, büntetésük ugyanakkora maradt és a külső viszonyokban sem állott be olyan változás, amely a szabadlábrahelyezést indokoltá tené. Ezenkívül pedig az ítéletábla szerint a szöveg veszéye is fenforog.

most szeretné adósságait rendezni. Birtokának kezelésébe kellene éppen ezért betekintnie és megbeszéléseket folytatni a sajtókörmányzójával. Az a tény, hogy a helyzetén, mindezeket az állapotokat tudva, segíteni mégsem tud, teljes lelki depresszióba kergette, úgy, hogy részben az anyagi ügyek likvidálása céljából lenne a legfontosabb a fogházból való szabadulása, részben pedig megrongált idegeinek helyrehozása érdekében is.

A háziorizet ügyében készült beadvány mag is érkezett az ítéletábla tanácsa elé, amely annak áttanulmányozása után ugy döntött, hogy elrendeli Windischgrätz Lajos hercegek orvosszakértőkkel való megvizsgálását. A herceget a gyűjtőfogház rabkórházában valószínűleg már csütörtökön meg is vizsgálják Német Ödön és Zakariás Andor egyetemi orvosprofesszor, törvényesítési orvosszakértők. A vizsgálat eredményéről szakvéleményt terjesztenek a szakértők az ítéletábla elé, amely valószínűleg már szombaton dönt is Windischgrätz herceg háziorizetéről.

Hivatkozik Ujain arra, hogy a herceg, vizsgálati fogsága alatt, súlyos a megbetegedett. Kijult rajta a hercegen szerzett reumája, ugy, hogy éppen ezért kellett a rabkórházba szállítani. A kórházi kezelés azonban nem megfelelő számára és sütsége volna házi fpolgára. Ezenkívül erős idegbetegség is bántja, mert rengeteg elintézetlen ügye maradt, melyeket most, letartóztatása miatt, nyélbe ütni nem tud. Anyagi differenciái is vannak. A frankügyré ugyanis sajátjától tízmilliót költött, ezt az összeget nagyrészt hitelbe vette fel és

Concurenta
Brassó és vidéke leg-elsőkelőbb közönségének uriszabósága
első helyen vezet
Tehénpiac 4. Brassó. A fűrdővel szemben.
S z ö v e t r a k t á r
Saját készítményű kész férfi- és gyermekruhák

Ruhája molymentesse válik, ha Czinknél festtet, tisztítat.

Tegyen egy próbarendelést.

Csinosan és olcsón
öltöztetheti fiát és leánykáját, mert cégünk berendezett egy modern

gyermekruha salont

ahol hozott anyagokból is készítenk a leg-
szébb kárpitban angol és francia fiú és
leányka ruhákat.

Katz és Mendel
Főtér 10.

Huszonöt éves
a Keren Kajemeth Lejiszráél

Cluj-Kolozsvár, szeptember 2. A battovici híres kongresszuson történt, hogy a keidelbergi egyetem híres matematika-professzora, Hermann Schapira egy új matematikai tétellel lépte meg a világot. Ez a kattovici kongresszus — félre-értések elkerülése végett, — nem a matemati- kusok üszzejövetele volt, hanem az orosz zsi- dők és Schapira professzor matematikai tételle- sem került be az ismert algebrai tételek köré. Ezt a matematikai tételt szomban szívébe zárták, megtartották, megvizsgálták minden zsidó, mert ez a galut törvénye volt. Schapira pro- fesszor ugyanis kiszámította, hogy ha a tem- plom második lerombolása óta a zsidóság min- den népek között való szétszórtságában csak napi életének, legkisebb, számba alig vehető pénzegységével áldozott volna annak a Cion- nak, melyért imádkozott, — akkor ma könnyű- szerrel válthatnók vissza a Szent Földet Dan- tól Bartsbáig.

Ez volt Schapira professzor híres tételle, a matematikusé. De a zsidó Schapira nem elége- dett meg ezzel a tétellel, hanem felszólította a zsidóságot: ne késlekedjék tovább, adja szentül öszre a filléreit, mert még mindig nem késő, még mindig visszaválthatjuk a fillérek az eskök földjét.

Schapira professzor tételéből született meg az a Keren Kajemeth Lejiszráél, mely az elkö- vetkező 5687 évben ünnepi munkásságának huszonöt éves fordulóját. Bazelben 5662 thevet 18 án mondotta ki a Világkongresszus a Keren Kajemeth megalakulását. Ez egy pénteki na- pon volt. Szombaton pedig Herzl Tivadar volt az elő, aki a szent föld visszavál áára a Ke- ren Kajemeth utján snoderolt.

Huszonöt év: bizony pillanatnyi idő ez egy ötezer éves nép életében. És mégis história, zsidó történelem, nem világtörténelem immár ez a huszonöt éves építő munka, amely virágzó kolóniákat varázsolta a mocsarak helyére, vagy a közsiklás kietlen hegyeire, amely újra Ka- naánra tette az Emek Jeszreelit s amely új világcsudát teremtett, azt a zsidó típust, a chalucot, kiben nem zsidók is az emberiség teljesedését látják.

Huszonöt év alatt kolóniák épültek, városok és városnegyedek. S a Keren Kajemeth volt az, amely ezeket megteremtette, vagy alakul- ásukban elősegítette. Keren Kajemeth adta a pénzt Tel-Aviv első kolónistáinak, de ő adta az egyetem és valamennyi zsidó közintézmény telkét.

A Keren Kajemeth földjén immár harminc- ezer büszke zsidó paraszt műveli az ősi szent földet, melyet újra szentté bizony zsidó kezek szorgos munkája avatott. Ezeket bizony meg nem ingatja semmi válság, ez az a biztos bá- zis — az egyedüli, a szikla-szilárd, — mely- hez el nem ért a galut gazdasági válsága.

Ezt érezzük, ha visszanezünk a huszonöt évre. De ha előre nézünk: akkor bizony azt látjuk, hogy még mindig édes-kevés az, amit huszonöt év alatt a Keren Kajemeth tehetett. Még mindig megváltásra vár Palesztina sokkal nagyobb fele, még mindig csak nagy nehézségek között, csak szigorú kiválogatva tu- dunk földet adni a földheseeknek, még min- dig százával és ezrével vannak, akik nehéz fekete munka után földre várnak, hogy végre, ha csak deszkaqarakban is: de boldog ott- hont építsenek a zsidó otthonban.

Ha előre nézünk, akkor elszorul a szívünk, mert bizony ez a huszonöt év megmutatta, hogy a föld megváltásának parancsa sokszor bunnre- kedt az ima szavában. Megmutatta, hogy a Szent Föld valósága gyakran idegen a zsidók szívé- nek és bizony a zsidóság egy töredéke csupán az, mely teljesíti a zsidó nép megmentésének és így örökkévalóságának parancsát.

Ez a huszonötödik, ezüst jubileumi év- nek ünneplése: a munka lehet. Ebben az év- ben meg kell kétszerezni Erec Jiszráél zsidó nemzeti földállományát. Még egyszer anyai kolónia földjét akarjuk megszerezni, még egy- szer anyai zsidó paraszt letelepődését akarjuk

lehetővé tenni.

Ez lesz a világ zsidóságának ünneplése. Ez- zel az elhatározással áll meg ez ünnepe, ezüst év fejjénél. Így készül már most a roshassana ünnepe. Ennek az ünnepi készségnek, ennek a dolgozó teremő elhatározásának erejében for- dul a Keren Kajemeth Lejiszráél erdélyrészi irodája mindea igaz zsidóhoz: újévre váltásakor vissza Erec Jiszráél földjének friss darabját. Így teljessétek tettel az ima szavát, a legszen- tebb parancsát, melyet a galut-b.li zsidóság Is- tenétől kapott:

נאמרה תתנו לארץ

Resicán elkészült az első romániai mozdony

(Temesvár, szeptember 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A romániai vasúti ipar történetében jelentős esemény fog lejátszódni szeptember 10-én Resicán, ahol a „Rescui Vasművek“ telephelyén ünnepélyesen fel fogják avatni az első mozdonyt, amely Romániában készült. Az első román mozdony a legmodernebb rendszer szerint épült és felveheti a versenyt a nyugati típusokkal. Teherbírása és sebességképesége a legmagasabb, úgy, hogy valószínűleg valamelyik fővonalon fogják üzembe helyezni. A szeptember 10-iki ünnepségen jelen lesz Valceanu közlekedésügyi miniszter és a CFR vezérigazgatóságának bukaresti képviselője.

Gyárigazgató és bank harc, melynek a tisztviselők adják meg az árát

(Timsoara-Temesvár, szeptember 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Temesvár közgazdasági kör- seit egy külföldi: eset tartja izgalomban. A „Jackard“ részvényáraság, amely még nem- rígen igen virágzó vállalat volt, a Temesvári Első Takarékpénztár érdekkörébe tartozott. A vállalat igazgatója, Weisz Lajos: egy napon levelet kapott a banktól, melyben értesítették, hogy állását felmentik. Weisz, arra való hi- vatkozással, hogy igazgatósági tag és rész- vényes, továbbá, hogy ok nem merült fel el- bocsátására, a felmondást nem akceptálta, ha- nem beperelte a bankot. A temesvári törvény- szék Fehér-tanácsa, mivel a bank Weisz Lajost gondatlan vezetéssel vádolta, hosszas tanácsko- zás után egy szakértőkből álló bizottságra ru- házta a válsalat könyveinek és teljes ügyveze- tésének felülvizsgálását.

től. A bank és a „Jackard“ között régebben megállapodás jött létre, amelynek értelmében mindea pénzösszeg a bank pénztárába fizetendő és onnan esetenként kiutalják a szükséges pénzt a „Jackard“ részére. Tegnap körülbelül száz- hatvenezer lej esedékessége volt a gyárnak, amelynek legnagyobb részét a tisztviselői fi- zetések tették ki.

Weisz igazgató bejelentette, hogy mivel csak harminc ezer lej készpénz van a gyár kasszájában, a differenciát igényli a banktól. A bank azonban a pénz kifizetését megtagadta. Erre Weisz egy kö-jegyzőt küldött a bankhoz, ahinek azt a felvilágosítást adta az igazgató, hogy Weisz Lajos már nem alkalmazottja a vállalatnak és ninosan jogában diszponálni.

Az esetről jegyzőkönyvet vettek fel, Weisz Lajos pedig a nála lévő harmincezer lejből volt kénytelen a nagysánu, szegény tisztvi- selőket a szükséghez képest kifizetni. Most különben várják a könyvvizsgálat eredményét.

Öngyilkos lett egy állását vesztett városi tisztviselő

Bülgözd! Mihály tragikus halála

(Cluj-Koloz vár, szeptember 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kolozsvárnak az utóbbi időben egyre félelmetesebben és megdöbbentőbben szaporodó öngyilkossági statisztikája ma ismét egy tragikus önközű halállal lett gazdagabb. Az impériumváltás után állását vesztett tisz- viselő, Bülgözd! Mihály vetett tragikus módon véget földi életének és szenvedéseinek. Az áll- lán nélküli tisztviselő, aki már csaknem hét év óta nyomor és nélkülözések közepette várt a sorsának jobbrafordulását, ma délután félnégy- kor a Str. Sincai 13. szám alatt lévő Monop- ol igazgatósági épület harmadik emeletéről a ház udvarára vetette magát és rövid szenve- dés után meghalt.

előtt még bárki is megakadályozhatta volna, átvette magát a körülöt. Az esés köve- keztében súlyos koponyacsont, csipőcsonttörést szenvedett, ballába három helyen is eltört és még mielőtt segítségére sietettek volna, ki- szevedett. B szállították a kórházba bonctani intézetébe.

Bülgözd! Mihály hosszú évekig állott Ko- lozsvár város szolgálatában. A technikai osztály szorgalmas és pontos tisztviselője volt egészen 1919-ig. Ekkor állását vesztette és a jobb na- pokat látott tisztviselő házába bekopogtatott a nyomor. Kis vagyonát csakhamar felélte és szótá csaknem szakadtlanul járja az állászer- zés rögös útját. Három évvel ezelőtt megkö- nyöröltek rajta a város urai és rövid ideig al- kalmazták őt a köztisztviselési osztálynál, de csakhamar ismét kikerült állásából. Csáládjá körében, barátsi előtt több ízben kijelentette, hogy a nélkülözéseket nem bírja tovább és véget fog vetni életének.

— Ujabb kommunista összeesküvés! fedezik fel Beszarabiában Bukarestből je- lentik: A kisenevi katóságok kommunista összeesküvésnek jöttek nyomára, amelyet Prá- gából jött diákok szítottak. Két esendőrszázad körülvette a Zuma környékét. Több össze- esküvőt letartóztattak.

A negyvennyolc éves jobb sorsra érdemes tisztviselő tegnap délután ismét magához vette iratait és jelentkezett egy vállalatnál, ahol tisztviselőt kerestek. Bülgözd! elutasító választ kapott s ez végleg megérlette benne az öngyilkosság régen kicirázott gondolatát. Monos- tori-utca 102. szám alatt lévő lakására indulva, felment a Monopol-épület 3. emeletére és mi-

Ne mulassza el

megnézni a **Rózsa**
Royal drogeria
nagy szappankiraka-
tát a **Főtéren.**

Feltűnést keltő
olcsó versenyárak!

Péntek, 1926 Szeptember 3

Ó

(Cluj-Kolozsvár) tudósítójától jelentése sz. letartóztatn aki már h. bandájával campulung- hez már s. füz"dir.

Haral. hogy Teren ég legend. tennie a ré. nak. Eleint pártlan támadások u asainak v. Ó is üldöz. köismert I. gatia a zsi. romantikus

A pa

(Bucur) ki azott n. amelyen n. nemzeti p. vakerő ny. a nemzeti. Dacia nem. információ. amelyek s. fogom a t.

A pa. lások meg. közzött telj. okteb r b m. értelembea.

A ne

Fantasz. Newyo. — newyo. szük felszi. szerüleg a. végöbn fe. keresni. nagyobb s. tejesked. Ma már. felhőkarco. jesszedni. csucsban v. yorki öböl.

A kére. előtt már. Thomson. tizerő: év. és termész.

A teng. nak. Be k. uj, mint. tengertől. amely min. jelenteni, hogy Man. negyedéhe.

Tizenö. és regénye. molyan se.

A mér. lálják a fe. landók a. legtróvideb. szerint ez. legnagyobb. dollár bef. telekhez j. gantikus. joggyi.

Óradnán elfogták Haralamb Nicolitzát, az antiszemita rablóvezért

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Máramarosszigeti tudósítónk távirati jelentése szerint a óradnai csendőrségnek sikerült letartóztatni Haralamb Nicolitzát, rettegett rablóvezért, aki már hosszú hónapok óta tartja tizeköttagú bandájával féktelen terror alatt a dornava-ra-radna-campulung-borsai hegyvidék uasait és avinek nevéhez már számtalan nagyszabású rablás dicsősége fűződik.

Haralamb Nicolitzát röviddel ezután tánt fel, hogy Terentét, Munteant és Tomescut — az ökirályság legendás betyárait — sikerült ártalmatlanná tennie a régi királyság mozgósított csendőrszázadainak. Eleinte ő is a Regátban tevékenykedett és pártatlan vakmerőséggel és hidegvérrel ismétett támadásokat bandájával az országutak gyanútlan uasainak vigvoni biztonságára és testi épségére. Ő is üldözni kezdtek és az antiszemita hajlamairól ismert Haralamb, aki nagy előszeretettel figyelt a zsidó utasokat, hogy aztán a zsekmányt romsentikus pézsal az őt rejtegető és törekvésait

elősegítő parasztek között ossza szét — Bukovinába vette át színerét.

Már helek óta in'ezí manővereit Nicolitzá és tizenkét marcona, állig felfegyverkezett legénye a radnai hegyek közt anélkül, hogy eddig sikerült volna nyomára akadni. A minap egy kolozsvári román hírlapíró került a véletlen folytán Haralamb karmai közé és a szerencsés fogoly: Justin Iliescu két napi fogság után Haralamb nagylelkűsége folytán kiszabadulva, a kolozsvári „Biruinta” hszájbjain számolt be érdekfeszítő impresszióiról.

Most azonban őt is elérte végzete. Tudósítónk távirata szerint kedden éjjel a rendőrségnek tudomására jutott, hogy Haralamb Óradnán tartózkodik szeretőjénél. Azonnal körülvették a házat és rövid tusa után foglyul ejtették. A rablóvezért erős fedezet mellett Borsára kísérték, shonnan a máramarosszigeti ügyészség fogházába fogják szállítani. Vele el'únik — legalább is egyelőre — az újra felvirágozott betyáromantika u'osó h'se.

A parasztpárt októberi kongresszusán fog dönteni a nemzeti párttal való fuziója ügyében

Bratianu Jonel személyesen vezeti a tárgyalásokat a nemzeti párttal

(Bucaresti-Bukarest, szept. 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A liberális párt több vezetőembere ma kiutazott Floricba és felkereste az üdülő Bratianu Jonel pártelnököt. Értekezletet tartottak, amelyen megbeszéltek az általános politikai helyzettel kapcsolatos kérdéseket. Szóba került a nemzeti párttal folytatott tárgyalások ügye is, amelyekre vonatkozólag Bratianu Jonel a következő nyilatkozatot tette: Lasközleményekkel el'entében kijelentem, hogy a liberális párt és a nemzeti párt között hivatalos jellegű tárgyalások nem folytak. Sim Tatarascu, sem pedig Duce nem kaptak felhatalmazást a tárgyalások folytatására. Megbeszéléseikből azonban fontos információim vannak. E megbeszélések magánemberekkel folytatott tárgyalások voltak csupán, amelyek sem egyik, sem másik félre nem kötelezők. Ha majd el'jön annak az ideje, majd én fogom a tárgyalásokat vezetni a nemzeti párttal.

A parasztpárt egyik vezetője kijelentette, hogy a nemzeti és a parasztpárt közötti tárgyalások még soha talán nem állottak annyira megvalósulás előtt, mint ma. Mihalache és Maniu között teljes az egyetértés, különösen a fuzió el'elveire vonatkozólag. A parasztpárt egyébként októberben tartja kongresszusát, amely végleg dönteni fog a kérdésben, valószínűleg abban az értelemben, hogy ratifikálni fogja a két párt közötti egyezményt.

A newyorki felhőkarcoló-negyed kiszorítja helyéből a tengert

Fantasztikus terv és fantasztikus üzlet Newyork terjeszkedésének megoldására

Newyork, augusztus hó, Alsó-Manhattan a — newyorki felhőkarcolónegyed — keskeny, szűk felsziget. Az üzleti építkezés természetesen az egyetlen lehetséges irányban, a levegőben felfelé volt kénytelen a terjeszkedést keresni. Ezért épültek először itt és legnagyobb számban az égbetörő épületek. Ez a terjeszkedés hosszú időre megoldást nyújtott. Ma már azonban Alsó-Manhattan tele van felhőkarcolókkal, felfelé nem lehet tovább terjeszkedni. De akkor merre? Hiszen a keskeny csucsban végződő felsziget előtt az óriási newyorki öblől terül el?

A kérdés így állott a jövőbelátó emberek előtt már hosszú évek óta. Egy T. Kennard Thomson nevű zseniális amerikai mérnök már tizenöt évvel ezelőtt megadta rá az egyszerű és természetes feleletet.

A tenger felé kell terjeszkednie Newyorknak. Be kell tölteni a newyorki öblöt és egy új, mintá Manhattan részére el kell hódítani a tengertől kilenc négyzetmérföldnyi területet, amely mint ingatlan, óriási értéket van hivatva jelenteni, anélkül az egyszerű ténynél fogva, hogy Manhattanhoz, a világ legdrágább teleknegyedéhez csatlakozik.

Tizenöt évvel ezelőtt az ötlet fantasztikus és regényes volt. A lapok letárgyalták, de komolyan senki sem foglalkozott vele.

A mérnökök feltétlenül megoldhatónak találták a feladatot, a pénzemberek pedig hajlandók a szükséges négyzázmillió dollárt a legközelebbi időben folyósítani. Ingatlanszakértők szerint ez a mérnöki vállalkozás lenne a világ legnagyobb teleküzlete, mert a négyzázmillió dollár befektetéssel ötmilliárd dollár értékű telekhez jutna Newyork. Mi áll útjában a gigantikus vállalkozásnak? Elsősorban fontos joggyi akadályok. A szövetségi kormány,

Newyork állam és New-Jersey állam hozzájárulása elengedhetetlenül szükséges. A kilenc négyzetmérföld területből hat Newyork állam és három New Jersey állam területére esnék. Komplikációk elkerülése végett tehát a két államnak cedálni kellene, vagy bárbe kellene adni egy társaságnak az egész területet. Meg kellene azután nyerni a hadügyminisztérium beleegyezését, minthogy a kikötők hadügyi fenntartás alá is tartoznak.

A terv megvalósulását lassú tempóban képezi el Thomson, mert tulsok telek egyszerűen való forgalmazása nagy megvázkódást jelentene az ingatlan piacon. City of New Manhattan lenne az új városrész neve. A legmodernebb igényeknek megfelelően építenek emlester utókat és forgalmi utvonalaikat; a különböző járművek számára.

A jövő Newyorkját így évtizedek helyett évek alatt meg lehetne valósítani ezen a teljes új bad területen. Az amerikai fantázia, technikai tudás és kimeríthetetlen vagyon olyan miniatváros tudna teremteni, amelyet megbámulna az egész világ.

Megérkezett a Palais de Danse
szeptember 3-án. Előadások
vi világvárosi új táncműsora. Kezlete fél
11 óráko. Mindenkori záróra 3 órákor.

— Szabaddá tették a kaszált zab kivitelét. Bukarestből jelentik: A „Monitorul Oficial” mai száma közli, hogy a tegnapi minisztertanács a kaszált zab kivitelét, minden külön engedély nélkül, szabaddá tette. Kiviteli illetéke 2000 lej vagononként.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő dr. Marton Ernő.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár:

Péntek
5686. Eml. 24.
1926. szept. 3.

— Ujabb bonyodalmaktól tartanak Görögországban. Athénből jelentik: A szaloniki helyőrség tisztjel körében általános az elégedetlenség és nyugtalanság amiatt, hogy Kondilis nem alakított koalíciós kormányt. Valószínű, hogy a jelenlegi állapot újabb bonyodalmakra fog vezetni.

— Osvada polgármesterhelyettes cáfolata a Diesel motorok ügyében. A Bukarestben tartózkodó Osvada polgármesterhelyettes megcáfolja, hogy a Diesel motorok megvásárlására vonatkozólag a belügyminiszter elutasítólag határozott volna. Tény az, hogy a városháza leiratot kapott a belügyminisztériumtól, amelyben közli, hogy a legfőbb műszaki bizottság a kérdés technikai részére vonatkozólag elutasító javaslatot tett. A város ezt a leiratot azonnal megválaszolta és így a belügyminisztérium az összes akákat ismét vizsáttette a legfőbb műszaki bizottsághoz, amely ma újabb vizsálat tárgyává teszi a kérdést. Elutasításról, mint befejezett tényről szó sem lehet.

— Szeptember 22 én ül össze a román-orosz vegyesbizottság. Bukarestből jelentik: A román orosz vegyesbizottság e hó 22 én ül össze Tihinában és tárgyalni fogja az orhei-megyei orosz betörések ügyét. Mint ismeretes, néhány hónappal ezelőtt orosz bandák törtek be román területre, amely alkalmammal két granátot megöltek és az őrházat megsemmisítették. Az oroszok ugyanakkor kérték fogják Florichi kiadását, aki egy Rusov nevű sokszoros millióst megölt és kirabolt.

— Coudenhove-Kalergi tanácskozása Benessel. Prágából jelentik: Coudenhove Kalergi, a páneurópai mozgalom ismert vezetője, tegnap kihallgatáson jelent meg dr. Benes csehszlovák külügyminiszternél, akivel a Bécsben megtartandó páneurópai kongresszusról tanácskozott. Benes tudvalevőleg egyike a páneurópai mozgalom leglelkesebb híveinek.

— Kiadják a Cseka elhalt főnökének emlékiratait Moszkvából jelentik: Az „Izvestia” értesülése szerint az orosz állami kiadó-társulat legközelebb kiadja Dzerzsinszkiné, a Cseka elhalt főnökének emlékiratait. Dzerzsinszki memoárjait, amelyek tíz kötetet fognak kitenni, Maxim Gorkij, a világírú író rendezti sajtó alá, aki a könyvekhez előszót is ír és aki ebből a célból legközelebb valószínűleg visszatér Oroszországba.

— Leégett Bukarest legnagyobb kémiai gyára. Bukarestből jelentik: Ma éjjel hatalmas tüvész tört ki a „Socetát Uzinele Chimice” Bandurionon lévő bazaltgyári telepén. A tűz hamarosan áterjedt a gyár kaucsukraktáira, majd az egész telepre. Az egész főváros tüvöltősége kivonult a helyszínére, azonban a vízhiány miatt csak nehezen lokalizálhatták a tüzet a reggeli órákban. A tűz oka ismeretlen, a kár óriási, de biztosítás révén megtérül, mert a művek 60 millióra voltak biztosítva. A vegyészeti gyárban lefolytatott tüvizsálat megállapította, hogy a kár 100 millió. Egyedül az anyagraktár képvisel 30 millió értéket. A tüzet reggel 9 kor oltották el. Miklós királyi hrcog, aki reggel 6 kor érkezett a konstancai vonattal a fővárosba, azonnal a tűz helyszínére ment Saulescu, a rendőrprefektúra igazgatójának kíséretében. A tűz oka valószínűleg rövidzárlat.

* Érdekes megállapítás. Bucarestiben a jobb lakókban megtorduló erdélyiek mindenütt az Andrányi pezsgőket fogyasztják.

szony

Ar történetben
sművek telepén
Az első román
zati típusokkal.
melyik fővonalon
közlekedésügyi

sztviselek

között régebben
ynak értelmében
szárába fizetendő
a szükséges pénz
körülbelül száz
volt a nyárnak,
a tisztviselői fiz-

te, hogy mivel
sz van a gyár
nyit a banktól. A
sőt megtagadta.
üldött a bankhoz,
a az igazgatóság,
alkalmazottja a
n díjaználni.

ventek fel, W. iz
arménoszár lejből
megény tisztvi-
kifizetni. Most
gálat eredményét.

szített

lyozhatta volna,
Az esés köze-
cipőcsonttörést
eyen is előrt és
stettek volna, ki-
kínálta bonctani

összeesküvés
Bukarestből je-
gok kommunista
ra, amelyet Prá-
Két csendőrszázad
két. Több össze-

za el

za
ria
raka-
en.

kellő
yarak!

Helyrelgazítás. Mai számunkban egy nagyváradi hírt közöltünk bizonyos Ortvay nevű segédlelkész zsidóellenes heccelődéseiről. A telefonon leadott hírt épen vonalzavar közepette vettük föl, amikor csak szófoszlányokat hozott ide a telefondrót. Így történhetett, hogy az esemény színhelye Nagyváradra került, holott a dolog *Budapesten történt meg*, a ferencvárosi plébánia-templomban. Ortvay ur itt kísérte meg a már elülő magyarországi antiszemitizmust újra hullámszába hozni. De ugyilátszik, hogy a jó terézvárosiak maguk is a nyugalom és békés fejlődés után vágyanak és nem kívánják a közelmúlt évek visszavárfeszolását. Legkevésbé kívánják az áhitat pilulába zárt antiszemitizmust, amelynek a ferencvárosi kiskorcsmák gőzében van termőhelye, de semmiestre sem templomban. A budapesti sajtó még ma is élénken foglalkozik a hecc káplán méltatlan, csunya esetével.

* **A Haggibbor imaház** rendező bizottsága közli, hogy a Zsidó Nemzeti Szövetség Str. Baron L. Pop 10. szám alatti helyiségeiben rendezendő nagy ünnepi istentiszteletre a jegyek Pollák Cániel „Optica“ látszerüzletében, Egyetem-utca 1. szám alatt válthatók meg. A jegy ára egyesek részére 200 lej, házaspárok részére 300 lej.

— **Eljegyzés.** Blau Blimikét Cehul Silváciét eljegyezte Dávidsohn Jenő Becelean.

— **Mi történt az ifju Bethlen gróf autójával.** Budapestről jelentik: A budapesti komáromi úton lévő Sápó községből telefonértesítés jött a budapesti főkapitányságra, amely közölte, hogy a miniszterelnök fia, ifj. gróf Bethlen István, a körség mellett vezető országúton autón haladt, amikor autójából a fiatal grófot hirtelen az országút mellett lévő Dunába rántották. A hír nagy meglepetést keltett Budapesten. A főkapitányság azonnal összehívta a súpó cserdőséggel, honnan azt az információt szerezte, hogy támadásról egyáltalában nincs szó, hanem sajátságos baleset történt. A beérkezett hírek szerint ifj. gróf Bethlen István autója összeütközött egy Komárom felé haladó autóval. Az összeütközés oly erős volt, hogy a miniszterelnök fia az autóból kirepült és zuhánást szenvedett. Ez a második jelentés sem felelt meg teljesen a tényeknek és végül a főkapitányság által kiadott hivatalos jelentés közölte, hogy mikor Bethlen autója Sápó községet elhagyta, akkor azt vette észre, hogy közvetlen az uton előtte egy paraszteszkér és egy autó áll. Hirtelen fékezett, a fékezés következtében a kocsi megcsuszott és az úszóvízen lévő táviró orzlophoz vágódott, úgy, hogy karoszériája összetört. Ifj. gróf Bethlen azonban teljesen sértetlen maradt és autóján tovább haladt Budapest felé.

Üdvözetmegváltó adományát küldje be idejében, hogy az ünnepi kimutatásban szerepelhessen
Erdélyrészi iroda: Cluj, Str. Baron L. Pop

— **Ujabb zavargások az angol sztrájk-területeken.** Londonból jelentik: Délwalesben, Pontipool mellett, ma délután a szénbányászok egyrésze felvette a munkát. Emiatt az állásnélküliek megtámadták őket és köveket dobtak rájuk. Több mint százán megsebesültek. A rendőrség, amelyet kétszer is a helyszínre hívtak, több letartóztatást foganasított.

— **Bányász István nem hat meg.** Egyes kolozsvári lapok tegnap azt a hírt terjesztették, hogy Bányász István, a népszerű és egész Erdélyben ismert táncos-komikus meghalt. Az egyik lap szerint a fiatal színművész Bécsben, egy másik lap szerint egy marosvásárhelyi szanatóriumban fejezte be életét. Mára kiderült, hogy egyik hír sem felel meg a valóságnak. Bányász Kolozsváron élő felesége éppen ma kapott levelet férjétől Debrecenből, amelyben azt közli hogy teljesen jól van, sőt meg is hívott.

DECCA Hordozható, világhírű angol beszélgépek és lemezek legolcsóbbak Révész Béa zeneműkereskedésében, Ma osvásárhelyt. — Kérjen ajánlatot.

— **A délamerikai államok elismerik a szovjetet.** Párisból jelentik: Néhány nap óta Genfben és néhány más európai fővárosban igen élénk tárgyalások folynak különböző délamerikai államok képviselői és a szovjetkötársaság delegátusai között. Hírlik, hogy Argentína, Brazília és Chile néhány napon belül hivatalosan elismerik a szovjetet.

— **Apagyilkosságért — tizenöt évi fegyház.** Dáváról jelentik: Még ez év március hónapjában történt a huny-duneyei Kristyor községben, hogy Plesa Augustin összetűzött apjával. A veszekedés hevében Plesa megtámadta apját, aocsa csapat és a földreperkte. A tettestelen embert ezután körölkéssel megfojtották. Azután a halottat a ház padlója alatt temette el. A gyilkosságról senki sem tudott és a gyilkos olyan nyugodtan viselkedett, mintha mi sem történt volna. Hetek múlva azonban a falu lakosságának feltűnt, hogy az öreg sehoh sem volt látható. A csendőrség a jelentés alapján bevezette a nyomozást és a gyanokok alapján a fut letartóztatta, aki hosszas vallás után beismerte, hogy a gyilkosságot ő követte el, de azszal védekezett, hogy a tett elkövetése napján erősen ittas állapotban volt. A dévai törvényszék, amely tegnap foglalkozott a büntéssel, Plesa Augustint a gyilkosság büntetésében mondotta ki bűnösnek és azért 15 évi fegyházra és politikai jogainak 10 évi felfüggesztésére ítélte. Plesa az ítélet ellen ügyvédje útján fellebbezést jelentett be.

— **Turistakirándulás.** Az „Erdélyi Kárpát-Egyesület“ vasárnap, szeptember 5 én, hatóságilag engedélyezett kirándulást rendez a Szent János-kut melletti Gorbó völgyébe, az „Ördögfa“ hoz. A kirándulás vezetője: dr. Tulogdy János. Indulás reggel 8 órkor az EKE Matyas-házi irodéja elől. Hazaérkezés este 7 órkor. A kiránduláson kezdőturisták is részt vehetnek. Vendégeket szívesen lát az egyesület.

— **Nem engedélyezték az osztrák ifjuni munkás-kongresszus megtartását.** Bécsből jelentik: Auszria kommunistá pártja a legközelebb ifjuni munkás-kongresszust akart tartani, a rendőrség azonban ezt nem engedélyezte azszal a megokolással, hogy a bécsi aru mintavásár alkalmából sok idegen jár Bécsben és a kongresszus megzavarhatná a közbiztonságot.

— **Elsikkasztották a nagyváradi adóbizottságok napidiját.** Nagyváradról jelentik: Ma delelőtt Vasilescu pénzügyigazgató magához kérette az ujságírókat és a kövekeket közölte: A véletlen folytán rájöttem, hogy egy pénzügyi ellenőr nem fizette ki az adóhivető bizottságoknak járó napidijakat, amelyeket pedig télem felvett. A pénzügyigazgató kijelentésbe helyezte, hogy a legszigorubb vizsgálatot indítja meg és a megtorlás nem fog elmaradni.

— **Huszóhétt óra alatt Párisból a perzsa öböl.** Párisból jelentik: Váratlan rekordot állított fel a repülésben tegnap két francia repülőtiszt, Calle és Veyse, akik 5200 kilométernyi utat hozták huszónhétt óra alatt tették meg a szállás nélkül. A két repülő kedden reggel indult el a párisi repülőtérről és szerdán délután egy órkor lezállt a perzsa öböl nyugati részén fekvő Benderabaszaban.

— **Elsüllyedt egy orosz hajó száz utassal.** Leningrádból jelentik: „Buren westnik“ hajó, amely Leningrádból utban volt Kronstadt felé, tegnap éjszaka, amikor a „Grejne“ német gőzöst ki akarta kerülni, nekiment egy partvédő gátnak és két méter széles léket kapott. A „Burenwestnik“ tizenöt perc alatt elsüllyedt. Attól tartanak, hogy az a száz utas, aki a hajón tartózkodott, a tengerbe fulladt. Eddig tizenkilenc holttestet sodortak partra a hullámok.

SPORT

Az új bajnoki szezon kapunyitása előtt

Cluj-Kolozsvár, szeptember 2. Szeptember 12 én a legfontosabb kolozsvári sportforum határozata értelmében végre kezdetüket veszik Kolozsváron is a bajnoki mérkőzések és a kolozsvári egyletek új erőpöba előtt állanak. A módosított beosztás, amely az I osztályu bajnokságban küzdő egyletek számát hatra redukálta, új szint és érdekességet kölcsönöz az új bajnoki szezon mérkőzéseinek, amelyek ez évben fokozott érdekességgel és jelentőséggel bírnak. A résztvevők: Victoria, Universitatea, Haggibbor, KAC, RMS és CFR mögött nincs klasszisdifferencia és az outsiders csapatok távolléte minden bajnoki pontot sokszorososan értékeséssé és megbecsülendővé tesz. Minden pont döntő jelentőséggel bírhat tehát és ezért valószínű, hogy minden góltér hatalmas közölemek fognak folyni. A csapatok máris teljes erővel készülnek a mérkőzésekre és igyekezzenek megérdemelt együttesekkel megjelenni az új bajnoki év kapunyitásánál.

A Haggibbor együttese negyéből régi játékosiból rekrutálódik. A kaput Rosenfeld és Löbl fogják védeni. Háttvédek Pollák, Wesel, Diamantstein és Gombos lesznek. O. dentlich, Brau, Klein és Edelstein alkotják a fedezet-sort, míg a támadósorban Lázár, Haár, Fahn, Farkas, Reményi, Rosenfeld II., Weiss fogják a csatárláncot képezni. Ez az együttes Fronte Döme keze alatt trénirozva, respektábilis játékerőt képvisel és komoly esélyekkel startol.

Nehéz helyzetben van az elmúlt évi bajnoki Victoria, amely jelentékeny vereszeségeket szenvedett, Mstauch kilépett az egyletből, Istvánffy II. és Györy Bakarestbe távoztak, míg Palocayt egy véletlen szerencsétlenség tezi hosszú időre harcképtelenné. Starciu, a csapat kitűnő centerfőzete visszament Temesvárra, Horixos pedig a Huszokhoz lépett át. Molnár sem fog szerepelni többé a Victoriában. Fazekas és Baba, a két volt RMS-játékos, csak a tavaszi szezonban válik igazolhatóvá. Ezek távollétében a Victoria együttese információink szerint a következőképpen fog alakulni: Purcariu, Doel, Suten, Szöcs, Istvánffy I, Chifor, Abrudán, Husiade, Csipcsigan, Curta és a Victoria rezervárijának néhány fiatal játékos. A vereszeseségek hatásághívül lényegessen csökkentik a bajnoksapat esélyeit.

Az Universitatea csapata az eltávozott dr. Lázár helyén, Ajtaival a kápuban, de egyébként régi együttesével fog kiállani, amelyet néhány új, tanulmányalt Kolozsváron folytató diák fog megerősíteni.

A CFR kizárta sorsából Ujfalvit és Kardosovszkit és ifjúsági játékosokkal pótolta. Az RMS sorsáról bizonytalan és ellenőrizhetetlen hírek keringenek. Így részvételéről most több információkat nem adhatunk.

Fényképészek, Amateurök!
Fényképészeti cikkeiket a legolcsóbban
Bernát
papirosáruházában,
Piata Unirii 29. szám alatt [Layducukrászda mellett] szerezhetik be.
Lemezeket kidolgozunk. — A világhírű Angol Imperial lemezek gyári lerakata.

Su
Tévesen a p...
(Cluj K...
tudósítójá...
szeszadótó...
anomáliák...
néet és sz...
érdekeltek...
mint isme...
teknek öt...
régí és új...
fizetését...
már régen...
adminisztr...
munkálata

Egyed...
törvényne...
latok még...
minisztrác...
tón a legs...
drogua és...
Az új...
pontja, su...
éti az illa...
mondja, h...
természetf...
és illatsz...
a régi tiz...
bolott a p...
adója enné

A törv...
vajjon fize...
raktáron le...
ferencis és...
kellott jele...
szerkeszke...
egy nyilat...
egyéb illat...
mert az a...
száttal, ho...
elő ölték...
zet ugyan...
döket me...
már nagy...
amelyek u...
ezzel szem...
h-j hutták...
Nemese...
vény hely...
szerkeszke...
be raktár...
esetleg rak...
zetére adta

A p...
annak ide...
néhány na...
váratiannul...
ítását és...
hogy az ö...
szeszszel ké...
kék el és...
lépess nap...
letekkel re...
otónak ez...
elő állítja...
képtelenség...
készíteni o...
következte...
hogy pont...
ként menn...
egyek cikk

De teg...
pénzügyi...
adótvörvény...
rendelkezé...
tek után...
milyen ös...

KOZGAZDASAG

Sulyos konfliktust váltott ki Kolozsváron a szeszadótörvény végrehajtása

Tévesen magyarázzák a törvény utasításait. A drogua- és illatszer kereskedők a pénzügyminiszterhez fordulnak az anomáliák megszüntetése érdekében

(Cluj Kolozsvár, szeptember 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A július 14-én életbeléptetett új szeszadótörvény végrehajtása Kolozsvárt olyan anomáliákban robbant ki, amelyek megdöbbentést és általános elkeseredést váltottak ki az érdekeltek körében. Az új szeszadótörvény, mint ismeretes, köelezővé tette a szeszkezelésnek öt napon belül való bejelentését és a régi és új szeszadók közötti differenciák megfizetését. A törvénynek ezt a rendelkezését már régen végrehajtották és az egyes pénzügyi adminisztrációk területén a rendszerváltozás munkálatai már régen befejeződtek.

Egyedül Kolozsvárt...

Egyedüli város Kolozsvár, ahol ennek a törvénynek végrehajtásával kapcsolatos munkálatok még nem zárultak le és a pénzügyi adminisztráció helytelen törvényt magyarázata folytán a legsúlyosabb veszteségeket szenvedték ki a drogua- és illatszerkereskedőket.

Az új szeszadótörvénynek ugyanis van egy pontja, amely kedvezményes szeszadótól részesíti az illatszergyárakat és üzemeket és kimondja, hogy az Odol, valamint más hasonló természetű termékeknek, ugyancsak a kölnivíz és illatszerek gyártásánál hektoliterfokonként a régi tíz lej helyett husz lej adó fizetendő, holott a pálinka, vagy egyéb alkohol szeszadója ennél jóval magasabb.

Az omlószu rendelkezés

A törvény nem rendelkezik világosan, hogy vajon fizetendő-e a detailkereskedők által is a raktáron lévő készáruk után ez a tisztejes differencia és ezért, amikor a szeszkezelőket be kellett jelenteni, a kolozsvári drogua- és illatszerkereskedők érdeklődésére illetékes faktorok úgy nyilatkoztak, hogy a meglévő kölni és egyéb illatszerkészleteket nem kell bejelenteni, mert az addifferencia sokszorosan megtérül azáltal, hogy a luxusadót a detailforgalomban előölték és a gyárakra ruházták át. A helyzet ugyanis az, hogy amikor a detailkereskedőket mentesítették a luxusadók fizetése alól, már nagy raktári készletekkel rendelkeztek, amelyek után a fényűzési adót megfizették, de ezzel szemben a vásárló közönségben ők nem hajhútták be.

Nemcsak ez a felvilágosítás, hanem a törvény helyes magyarázata folytán is az illatszerkereskedők és droguisták nem jelentették be raktáron lévő készleteiket, hanem csak az esetleg raktáron lévő tiszta szesz adókülönbözeteire adták be deklarációt.

Hat héttel később

A pénzügyigazgatóság, amely ezt az eljárást annak idején helyesnek találta és elfogadta, néhány nappal ez előtt, tehát hat héttel később váratlanul megkezdte a raktárkészletek összeállítását és köelezővé tette a kereskedőknek, hogy az összes párfóm, kölnivíz, odol és egyéb szeszszel készült illatszer, cikkek leltárát készítsék el és állapítsák meg, hogy a törvény életbelépés napján, vagyis július 14-én milyen készletekkel rendelkeztek. A pénzügyi adminisztrációnak ez az eljárása a leghelyesebb helyzet elé állítja a kereskedőket, mert hiszen teljes képzettség ezt a vizsgálatot megelőzően el kell készíteni olyan cégnél, ahol a detailforgalomban követhetetlen az árú folyton fogyának, hogy pontos megállapítás nyerne, hogy naponként mennyivel csökken a raktárkészlet az egyes cikkek közül.

Egy jogtalan eljárás

De tegyük fel, hogy egyedül a kolozsvári pénzügyigazgatóság magyarázza helyesen a szeszadótörvény végrehajtási utasítását és ez a rendelkezés azt célozza, hogy a raktári készletek után megállapítsa, hogy az egyes cégek milyen összeget tartoznak befizetni a kész áruk

után megállapított hektoliterfokonkénti tisztejes adókülönbözeteiből. Ebben az esetben a pénzügyigazgatóság közegeinek a törvénynek azt az utasítását kellens követniük, hogy a kölnivíz és egyéb illatszer literenkénti fokmennyiségét betve fokban állapítsák meg az adókülönbözete kivétel szempontjából. Ezzel szemben az történik, hogy csak a literárúknál veszik figyelembe a törvénynek ezt a rendelkezését, a kisebb mennyiségben kimért áruknál azonban literenként száz fokot vesznek alapul.

Ezzel az eljárással szemben teljesen védtelenek az érdekeltek kereskedők, mert a legkisebb ellentmondásra a pénzügyigazgatóság megbízottjai követelik, hogy az orgánált csomagolású illatszerkeket bontsák fel, hogy így módon állapítsák meg a tényleges mennyiséget. Ez az önkényeskedés esetleg rangot veszteséggel járhat, mert a gyárilag speciálisan csomagolt cikkek felbontás után lehetetlen eladni.

Mit mond a törvény

Még ezektől az anomáliáktól is eltekintve, a pénzügyigazgatóságnak van egy sokkal súlyosabb természetű eljárása, amely ellen a legmagasabb fórumon kénytelenek az érdekeltek jogorvoslatot keresni.

A törvénynek egy másik pontja ugyanis kimondja, az adózatlan szeszből készült drogua- és illatszercikkek után fokként száz lej

A német árumintavásárok válsága

A lipcsei őszi mintavásáron kevesebben állítottak ki, mint tavaszkor

(Leipz ig, szeptember 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az elmúlt vasárnap nyitották meg Leipzigban a világhírű mintavásárt, amelynek látogatottsága ezúttal a régi vásárokhöz képest cökkenő tendenciát mutat. A háború befejezése óta, amikor Németország és a legyőzött államok valójában egyrételemmel, ezekben az országokban az a tendencia nyilatkozott meg, hogy lehetőleg erős valutája országok vezetőközségeit nyerjék meg kereskedelmük számára. Amióta azonban Németország és Ausztria valójában stabilizálódott, a többi külföld, amely jó valutájával régebben hallatlan ócsón tudott itt vásárolni, most már egyre gyerebben keresi föl ezeket az országokat.

Mozik műsora szept 3-án

Select-mozgó

Ma pénteken. Premier.

A lép virága

H. Sudermann nagy drámája utolsó filmre rendezte Buchowetzky Demeter (Sapho, Danton, Nagy Péter szerzője), a főszerepben Pola Negri, Raymond Giffith, Bony, Bae Lyon.

Urania-mozgó

A cigány

8 felvonás. Szilgigeti híres népszínműv után filmre rendezte Forgács Antal. Főszerepben Rózsahegyi Kálmán.

Apollo-mozgó

teljesen átalakítva és kijavítva, megnyílik újból nagyszerű vigjátékkal:

Malec és Zigotto.

adókülönbözeteit kell kiróni. A helyzet azonban az, hogy Romániában adózatlan szeszből készült ilyen cikkek nincsenek is forgalomban, miután a belföldi illatszergyárak kedvezményesen adózatlan szeszből készítik gyártmányukat és adózatlan szesz egyáltalában — legálább is legális uton — nem kerülhet forgalomba.

A törvénynek ez az intézkedése kizárólag azokra a cikkekre vonatkozik, amelyeket a külföldről importálnak. Az illatszercikkeknek külföldről való behozatala azonban már hosszabb idő óta teljesen el van tiltva és így tényleges külföldi áru nincs is a piacon.

Kétezer helyett — kétszáz ezer

A pénzügyigazgatóság a készletek összeírásánál azonban ezt a körülményt sem veszi figyelembe és mindazokra a cikkekre, amelyek idegen hangzású, vagy idegen nyelvű címkékkel vannak ellátva, száz lej fokkénti adókülönbözete rón ki, arravaló hivatkozással, hogy nincsen módjában megállapítani a gyártás eredetét. Ez az okvetetlenkedés nem jelent kevesebbet, mint azt, hogy egy cégnek, amelynek tíz lejes fokkénti adódifferenciája két-három ezer lejt tenne ki, a pénzügyigazgatóság megállapítása szerint két-háromszáz ezer lejre fog rugni az adódifferencia végösszege.

Intervenció a miniszternél

Az érdekeltek a jogtalan eljárás elleni intervencióra először a kereskedelmi és iparkamarát kérés fel, amely Caciula főtitkár bízta meg a kérdés elintézésével. A kamara főtitkára már el is járt ebben az ügyben, de Dumitru pénzügyi adminisztrátor mereven elzárkózott attól, hogy a törvényt tényleges szellemének megfelelően és a többi pénzügyigazgatóságok példájára alkalmazza. Mint értesülünk, a kereskedők táviratilag kérték fel a bukaresti illatszergyárakat, hogy a pénzügyminiszternél járjanak közbe a sérelmes eljárás felfüggesztése érdekében, de ezenkívül még külön memorandumban is fordulnak a pénzügyi kormányhoz.

Tavaly még Németországban hatvanöt mintavásárt rendeztek, 1926-ban már tizenkét mintavásárt egyáltalában nem tartanak meg, huszonnegyről pedig erre az évre mondanak le. A lipcsei mintavásárra ezúttal nyolcszázötven kiállító jelentkezett, szemben az 1926. évi tavaszi mintavásárral, amikor is 10 500 jelentkező volt. Persze a békebeli viszonyokkal szemben ez a szám is elég jelentős, mert például 1913-ban Leipzigban mindössze 3650 cég állított ki.

Jellemző különben a mintavásárok körüli változó tendenciára, hogy bizonyos szakmák már csak minden második mintavásáron hajlandók kiállítani. A német szerszámgépgyárak egyesülete például a lipcsei mintavásáron egyáltalán nem állt ki és az elektrotechnikai ipar lényegesen kisebb mértékben vett részt, mint annakelőtte.

A külföld is nagyon gyéren látogatja a mintavásárokat. A lipcsei mintavásárra mindössze 5200 vizumot állítottak ki, ami a háború utáni mintavásárok történetében páratlan eset.

E számszerű visszafejlődés ellenére nem látják pesszimistikusan a helyzetet. Ezúttal a francia és belga valuták leromlása és az angol bányásztrájk nem maradt hatás nélkül a német mintavásárok látogatottságára. A német kiállítók legnagyobb bizalmukat a Balkán államokba helyezik, elsősorban Romániába, amely a háború befejezése óta most igyekszik olyan gazdasági atmoszférát teremteni az országban, amelynek során élénkebb gazdasági kapcsolatok megszervezése várható Románia és Németország között.

Erős deflációval javítanak az olasz líra árfolyamán. Rómából jelentik: A nemzetközi devizapiacok szerdai nagy szenzációja az olasz líra hatalmas javulása volt, amelyhez hasonló tempójú árfolyam a devizapiacokon már évek óta nem fordult elő. Egy nap alatt javította meg a milánói kifizetés árfolyamát zürichi paritásában 16 85-ről 19 60-ra. A hatalmas áremelkedést fokozták a líra-kontraim panikázó fedezései, amelyeket a tegnapi olasz minisztertanács elhatározott nagyszabású líra-deflációtól való félelmükben hajtottak végre. Mára az olasz líra ismét 18 85-el zárult Zürichben. Az olasz pénzügyminiszter ma magához kérette a nagybankok vezetőit, a kincstár fő-

igazgatóját és az olasz bank kormányzóját. A pénzügyminiszter kifejtette előtűk, hogy a minisztertanács általi határozat milyen döntő jelentőségű az olasz közgazdasági életre. Hangsúlyozta, hogy Mussolininak elköltött szándéka, hogy a lira árfolyamát minden körülmények között felelősi és ebből a célból világosan közzétett deflációs politikát kezd, amit olyan tempóban hajt végre, hogy az ország gazdasági érdekei csorbát ne szenvedjenek. A nagybancok képviselői legteljesebb támogatásukat ígérték meg a kormányának.

A gabonaeladások után járó egyszázalékos bélyegilleték lerovása. A pénzügyminisztérium intervenciójára az egyes pénzügyi adminisztrációk megszigorították a gabona eladások után járó egyszázalékos bélyegilleték behajtását. Ismeretes ugyanis, hogy a gabona és melléktermékeinek eladásánál az egyszázalékos forgalmi adón kívül még külön egyszázalékos bélyegilleték is jár, ép úgy mint minden más ingó eladánál. Amíg azonban a magyar törvények szerint ezt az illetéket csak akkor kellett lerőni, ha az adásvételi szerződést írásban kötötték, addig a gyakorlatban ez a szóbeli ügyletek után is jár és 1923. június 1-ét hatállyal ezt az óhírlyeagsábeli rendelkezést kiterjesztették Erdélyre és a Bánságra is. Ezen külön egyszázalékos illeték megfizetése az eldőt terheli. Kinyomozása és behajtása természetesen a legkomplikáltabb és épen ezért az erdélyi pénzügyi közegek eddig nem is fektettek nagy súlyt ennek behajtására. A termelők (de csakis a termelők) a kétezer lejen aluli eladásoknál mentesek ezen illeték megfizetése alól.

TOZSDA

Szeptember 2-án

A lej Zürichben 257.50—260.00, Párisban 16.85, Budapesten 357, Bécsben 354.00, Prágában 16.90, Berlinben 210.00.

Mézősav. Az üzlet változatlanul lanya. Nagy forgalmat csak milánói kifizetésben bonyolítottak le. A lej a zürichi utcban változatlanul 2.60. Az árfolyamok a következők:

Bécs 28.10—28.30, Prága 5.90—5.92, Budapest 355—360, Páris 6.20—6.30, Zürich 38.70—38.90, Newyork 200.00—201.00, London 973—977, Milánó 7.00—7.05.

Zürich. Zárlat: Berlin 123.25, Amsterdam 307.50, Newyork 517.88, London 2514.50, Páris 1552.50, Milánó 1885, Prága 1535.00, Budapest 72.40, Belgrád 912.50, Bukarest 257.50—260.00, Varsó 57.00, Bécs 73.15.

Bukarest. Devizák: Páris 6.10, Berlin 47.75, London 972.00, Newyork 200.50, Milánó 7.00, Zürich 38.80, Bécs 28.00, Prága 5.93, Brüsszel 5.75, Budapest 28.00.

Bukarest. Valuták: Napoleon 860, német márka 43.00, leva 149, török lira 116, font sterling 980, francia frank 6.25, svájci frank 38.70, olasz lira 7.10, drachma 2.45, dinár 3.60, dollár 203.00, lengyel forint 25.00, osztrák schilling 30.00, magyar korona 29.50, cseh korona 6.00, belga frank 5.90, holland forint —.

Hirdetmény.

Alóliirt az érdeklődők tudomására hozza, hogy a Wolf et Co. petrosényi borkereskedés választott bíróság határozata értelmében

1926. szeptember 15-én

szabad kézből eladatik.

Ezen üzlet leltár szerint circa 850.000 lejes árukészletből és 1,700.000 lejnyi követelésekből áll.

Az üzlet en block legalább 1,450.000 leiért fog eladni.

Közelebbi felvilágosítást nyújt a liquidator.

Petroşeni, 1926. augusztus 31.

Hoffman Miksa,
takpénztári igazgató

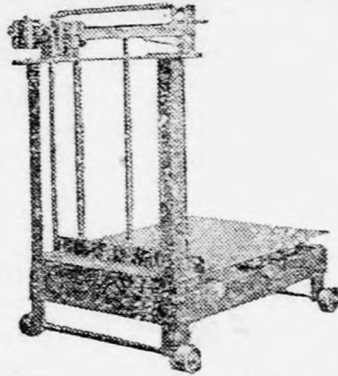
Pályázat

A máramaroszigeti erth. izr. hitközségnél egy okl. tanítói állás betöltendő.

Pályázhatnak okl. tanítók, tanítóknk, akik a román nyelvet birják. Fizetés megegyezés szerint.

Családi állapotot, valamint vallásos erkölcsös életüket igazoló okmányokkal felzerelt kérvények szeptember hó 15-ig iskolaszéki elnök címére küldendők.

Dr. Katz Béni, iskolasz. elnök

Hess

mérlege

mínőségi munka

Hess Victor, Sibiu

első romániai mérleggyár.

Rólh

cipésznél
Szép-u. 2. sz.
alatt készűnek
a legújabb
divatu
cipő-
különlegessé-
gek.

Utazó

üzletszerzők

kerestelnek

az ország minden megyéjében, akik csak intelligens magánfeleket látogatnak e y

közszükségleti cikk terjesztésére.

Csak jófellépésű, agilis urak küldjék ajánlataikat azonnal „Nagy kereset” jeligére e lap kiadóhivatalába.

Figyelem!

Aug. hó 15-én megnyílt Clujon Renner palotával szemben levő „Parisien” szálloda ארמון פריז

étterme.

Izletes konyha! Szolid ár-k! Pontos kiszolgálás! Abonások elfogadtnak! Reggeli és uzsonna is kapható.

Albert Samuelné vezetése alatt
Kiszolgáló leányokat keresünk!

SZINHAZ MŰVÉSZET

A színházi iroda közleményei.

Az eső. Paul Maugham amerikai drámájának főpróbáját tartotta meg a színház ma és a főpróba hangulatából sejthető, hogy az első nagy drámai premier ez lesz. Az eső izgalmas exotikus tárgyú, mélyhatású dráma, melynek Az összes drámai színpadokon óriási sikere volt, Budapesten a Magyar Színházban olyan hatalmas sikert aratott, hogy ismét műsorába vette a színház és most is sorozatosan játsza.

Elzevir. Hevesi Sándornak egyik legszebb és leghangulatosabb darabjára készül a színház drámai együttese. Budapesten több, mint 75 előadást ért meg.

Heti műsor

Péntek: Olow (Lengyel Irén és Neményi fellépésével. Tompa Béla vendégjátékával. Ihász fellépésével. Bendes helyárák. Napi bérlet 2 sz. A. Sorozat 26)

Szombat d. u. fel 5-kor: Kis gróf (Neményi fellépése, Tompa Béla vendégjátéka. Lesz li-tott helyárák. Sorozat 27.)

Szombat este 8-kor: Az eső (Amerikai drámai új-donság Poor Lili fellépésével. Székelyhidu Adrienne bemutatkozásával. Premierbérlet 2 sz. Sorozat 28.)

Vasárnap fél 3-kor: Aranyember (Szentayörgyi, Poor Lili fellépésével, leszállított helyárák-kal Sorozat 29)

Vasárnap 6-kor: Csuda Mihály szerencséseje. (Operettújdonaság 4-adszer. Bendes helyárákkal. Sorozatszám 30)

Vasárnap 9-kor: Csótos asszony (Lengyel Irén, Neményi Lili, Ihász Aladár fellépésével, Tompa Béla vendégjátékával. Napibérlet 2 sz. B. Sorozatszám 31)

Hétfő: Az eső (Napi bérlet 3 sz. A. Sorozat 32.)
Kedd: Az eső (Napi bérlet 3 sz. B. Sorozat 33.)

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 4 lej, vastagabb betűvel 8 lej. Legkisebb apróhirdetés 40 lej. Állás-keresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej

Rómánul is beszélő fiatal segédet vagy leányt cipő-össztályunkhoz azonnal alkalmaznánk, Páris áruház

Használt zsákot, minden célra vesz és elad Schulz Dawid, Timisoara. Preyer utca 24. Telefon 22-40. 1276

Barzol
Flerarie
Vasúzet

Cluj-Kolozsvár,
Piata M. Vit. 13

Telefon
1049

2 urleány Egyetem-utca 8 alatt, urinőnél rituális teljes ellátást kaphat zongorahasználattal. — Értekezhetni Király-utca 23., I. emelet, 3 ajtó. 1670

Urileány lakást és teljes ellátást kaphat zsidó családnál a központban. Cim a kiadóhivatalban.

Targumures foterén 80 éves jömenetelű üzlet, családi okból ocl.ón és kedvező feltételekkel eladó. Közvetítő díjaztatik. Cim a kiadóhivatalban. 1678

Jól fogó Rattlet keresek megvételre. Cim a kiadóban. 1675

Különbejárati butorozott szobát keresek, lehetőleg fürdőszoba használattal centrumban. — „Állandó lakó” jeligére a kiadóba, vagy delután 4—8-ig az Uj Kelet szerkesztőségében személyesen. 1676

Butorozott szoba két személy részére fürdőszoba használattal, esetleg konyhával azonnal kiadó. Mózes-né, Vörösmarti-u. 3. ajtó 6. 1674

Szabadkézből eladó 23 év óta fennálló, Erdély területén levő jóforgalmu sárraktár, betegség miatt. Cim a kiadóban. 1674

Eladó egy 14 HP benzimotor és egy frictiós or-számok. — Miklós József, Barsolt, gara Agostini, jud. Trei caune. 1673

Hirdessen az Uj Keletben!

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részv. Társ.

Cluj, Piata Unirii No 7. — Saját tőkél 48.000.000 lej. — Fiókjai: Dés, Dioszszentmárton, Gyulafehérvár és Marosvásárhely. Affiliált intézetei: Torda-Aranyos Vármegyei Takarékpénztár Rt. Torda, Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Székelyudvarhely, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. Nagyenyed. Áruraktárai a vasút mellett. Betéteket elfogad, váltókat leszámítol, bel- és külföldi átutalásokat teljesít. — Safe deposit. — Mindenféle bankszerű ügyletet előnyösen végez.